

KomUdbuds Udviklingsplan 2024-2027

Indledning

KomUdbuds udviklingsplan 2024-2027 udstikker retningen for fællesskabet i de pågældende fire år. Udviklingsplanen er skabt med en ambition om udvikling og forbedring af organisationen og med en opfattelse af, at gårsdagens erfaringer kan skabe fremtidens fundament. Det er ikke længere nok at være et udbudsfællesskab, men KomUdbud skal også være et fællesskab omkring udbud og indkøb, hvor samarbejdet styrkes på ikke-udbudspligtige områder.

Netop tanken om et styrket fundament, men også ambitionen om at udforske rammerne, er drivkraften bag udviklingsplanen, der skal skabe samling på tværs af organisationen og en fælles vision. KomUdbuds udviklingsplan for 2024-2027 vil bygge videre på visionen om at være Danmarks mest effektive, professionelle og forpligtende udbudsfællesskab.

Kommunerne står overfor nogle store samfundsudfordringer, som indkøb kan være en del af løsningen på. At være Danmarks største udbudsfællesskab forpligter, hvorfor KomUdbud skal gå forrest. Den pressede økonomi, behovet for øget bæredygtighed samt manglen på arbejdskraft kalder på et nyt paradigme, hvor ethvert udbud ses som et nyt udbud; med åbenhed for det aktuelle behov og markedets udvikling. Fællesskabet skal bruges til sparring, til videndeling og til optimering – alt dette samtidig med og oveni det traditionelle udbudsfællesskab, hvor udbudspligten løftes i flok.

KomUdbud har eksisteret i mere end 10 år, og har gennem et stærkt samarbejde på tværs, bidraget til sparede ressourcer og økonomi blandt medlemskommunerne. I de seneste år har der været tiltagende opmærksomhed på, hvordan KomUdbud i fællesskabet kan bidrage til at løfte udfordringen med den grønne omstilling gennem bl.a. uddannelse og netværksmøder. KomUdbud ønsker at styrke dette fundament og udvikle fællesskabet til de udfordringer og muligheder, der ligger foran os.

Udviklingsplanen vil derfor fokusere på følgende fire højaktuelle emner:

1. Økonomi
2. Samarbejde på tværs
3. Socialt og etisk ansvar
4. Bæredygtighed

For at sikre en bred indsats og et bredt samarbejde, vil KomUdbuds udviklingsplan for 2024-2027 til dels lade sig inspirere af den KL's Fælleskommunale Indkøbsstrategi, og

der vil blive arbejdet på at skabe dialog og samarbejde med bl.a. KL, såvel som andre eksterne organisationer.

Til at understøtte udviklingsplanen, er der udarbejdet to-årige handleplaner med relevante indsatser og der afsættes en pulje hertil.

I KomUdbud tror vi på at løfte i flok, hvad enten det er for at optimere ressourcer, videndele, kompetenceudvikle eller for at skabe en fælles retning.

1. Økonomi

En væsentlig del af KomUdbuds grundsten er at understøtte kommunerne økonomisk og ressourcemæssigt på indkøbsområdet. Det sker bl.a. ved at have stor volumen på de udbudte aftaler samt at hjælpe hinanden med at lave udbuddene, således alle ikke skal bruge ressourcer på den samme opgave.

I en tid med presset økonomi og samtidig et ønske om flere bæredygtige krav til kommunernes indkøb, er der behov for at købe klogt ind for at imødekomme begge dele.

At sikre en stor volumen på aftalerne giver ofte lavere priser. En stor opbakning til fællesskabets udbud styrker derfor mulighederne for mere konkurrence og dermed lavere priser. Der skal følgelig arbejdes med at lave aftaler, der er attraktive, så også ikke-udbudspligtige kommuner ønsker at deltage i fællesskabets udbud. De lave priser er dog ikke et mål i sig selv, men det er også et mål i udviklingsplanen, at der kan købes grønnere og mere bæredygtige produkter til den samme pris. Der skal arbejdes på, at aftalerne bliver mere og mere grønne fra gang til gang, de udbydes, ligesom de skal kunne blive mere grønne i aftaleperioden. Samtidig skal der arbejdes på mere kvalitet, service, teknologi mv. Det kræver viden om markedet og ændringsmuligheder, som kan rumme udskiftning til nye og bedre produkter, når leverandøren kan tilbyde sådanne til de samme priser.

Selvom KomUdbud er et udbudsfællesskab, kan fællesskabet mere end at lave udbud. En måde at imødekomme den pressede økonomi og ønsket om mere bæredygtighed på aftalerne er, at der i fællesskab arbejdes mod et mere nøjsomt forbrug. Nøjsomt forbrug handler om at udvise omtanke og ansvarlighed for ens forbrug, og dermed hele tiden forholde sig til, hvad der konkret er brug for. Nøjsomt forbrug omhandler de strukturelle og kulturelle kontekster ens indkøb sker i, samt om hvordan viden herom kan ændre adfærd. En større bevidsthed omkring ens adfærd kan dermed bidrage til et reduceret indkøb på flere områder, og dermed bidrage positivt økonomisk.

Et fokus på nøjsomt forbrug kan også bidrage til mindre brug af jomfruelige materialer ved at arbejde på at få produkter med længere levetid eller lavet af genanvendelige materialer på indkøbsaftalerne.

Det vil være op til hver enkelt kommune, hvordan der arbejdes med nøjsomt forbrug, men der kan i KomUdbud laves fælles materiale for at understøtte adfærdsændringen, så opgaven bliver let at gå til og mindre ressourcetung.

Traditionelt har KomUdbud fokuseret på fælles udbud af vare og standardiserede tjenesteydelser. Kommunerne har dog stor indkøbsvolumen på områder, der ikke eller kun vanskeligt kan udbydes og hvor der samtidig ses et stort optimeringspotentiale. Også her skal fællesskabet udnyttes, således der deles viden på områder som fx det specialiserede socialområde.

Der er behov for at kunne købe mere for færre penge, og dette skal KomUdbud understøtte.

Vi skal værne omkring hinandens ressourcer, og det skal heraf sikres, at udbuds- og kontraktstyringsressourcerne anvendes bedst muligt. Fokus på at vælge rette udbudsform, og evt. fælles kravspecifikationer på ikke-udbudspligtige områder er nødvendige. Kontraktstyringen på KomUdbuds aftaler skal være let og ressourcebesparende for deltagerkommunerne, idet Tovholderkommunen godkender prisreguleringer og opdaterer kataloger, samt hjælper deltagerkommunerne ved større kontraktlige udfordringer.

På SKI-aftaler skal Tovholder ligeledes være med til at foreslå et smalt sortiment, der giver mening både med økonomiske og bæredygtige øjne.

2. Samarbejde på tværs

I KomUdbud har samarbejde på tværs af medlemskommunerne allerede en høj prioritet. Dette fokus skal fastholdes og styrkes. Medlemskommunerne forpligter sig derfor til at opsøge ny viden, dele erfaringer og til at deltage i arrangementer og udbud i KomUdbud. På den måde kan fællesskabet styrke kvaliteten i de forskellige opgaver på indkøbsområdet.

Samarbejde på tværs indeholder to elementer:

- Et internt fokus på tværgående projekter medlemskommunerne imellem
- Et eksternt fokus rettet mod KomUdbuds mulige samarbejdspartnere

Internt samarbejde

KomUdbud medlemskabet forpligter, og for at KomUdbud skal lykkes med det gode samarbejde, er det nødvendigt, at alle medlemskommuner bidrager aktivt. Det gælder i forhold til tilslutning til de fælles udbudsprojekter samt varetagelse og gennemførelse af en andel af udbuddene. Desuden skal der bidrages med deltagelse i KomUdbuds faste såvel som ad-hoc arbejdsgrupper og erfagrunder.

Samarbejdet omkring udbud skal være mere end blot at udbyde i fællesskab. Indkøbsafdelingerne står overfor andre opgaver end udbud, fx prisindhentninger efter serviceloven eller bæredygtighedsindsatser. Derfor skal fællesskabet udbygge det interne samarbejde til også at omfatte vidensdeling og erfaringsudveksling på andet end de fællesudbud, som findes i udbudsplanen. KomUdbud skal ligeledes bidrage til kompetenceudvikling af medarbejderne, således der sikres et fælles sprog og viden, der kan imødekomme de udfordringer, udbud- og indkøbsafdelingerne står overfor.

Medlemskommunerne skal søge inspiration hos hinanden, både når det sker formelt i forbindelse med udbud og arbejdsgrupper, men også på det mere uformelle plan. Det tillidsfulde og åbne samarbejde er forankret i medlemskommunernes indkøbsfunktioner, men gælder også alle de relevante fagområder, som er med til at sikre de gode indkøbsaftaler til gavn for kommunernes personale og borgere. Vidensdelingen skal gavne fællesskabet og sikre, at KomUdbud er med i front på de vigtige dagsordner, som er højaktuelle i medlemskommunerne, KL eller andre tværgående fora.

KomUdbud skal tilbyde muligheder for medlemskommunerne; muligheder for at være med på udbud, for at få ny viden, for at erfaringsudveksle og udvikle kompetencer.

Eksternt samarbejde

Det er vigtigt for KomUdbud at styrke samarbejdet med eksterne indkøbs- og udbudsorganisationer, brancheforeninger, vidensinstitutioner m.fl. Fremadrettet skal der i det brede samarbejde være et større fokus på, hvordan vi kan hjælpe hinanden med at agere og tænke mere bæredygtigt, opnå effektiviseringer i den offentlige sektor og sikre innovative løsninger, som afhjælper nogle af samfundets store udfordringer fx rekruttering og klima. Vi skal i højere grad søge dialog og viden omkring nye løsninger, nye forretningsmodeller og teknologier.

Et fælles fokus på den bæredygtige dagsorden skal gøre KomUdbud til en stærk aktør, der kan sætte retning og påvirke eksterne interessenter. KomUdbud skal i samarbejdet med SKI søge grønne tiltag og plads til udvikling i aftaleperioden. Handleplanen for det eksterne samarbejde bør afspejle, hvordan det sikres, at KomUdbud får indflydelse i relevante fora, samt at KomUdbuds Bestyrelse,

Forretningsudvalg og Chefgruppe løbende bliver inspireret og opdateret på nyeste viden for at sikre en fælles tilgang til den ønskede udvikling.

3. Etiske og sociale rammer

KomUdbud har en samlet stor indkøbsvolumen, som på tværs af medlemskommunerne skal understøttes administrativt effektivt. På den måde vil der i sidste ende kunne frigøres mest mulig tid og ressourcer til de enkelte kommuners borgere.

En stor samlet indkøbsvolumen giver dertil mulighed for at fremme andre samfundsrelevante dagsordner, såsom en bæredygtig dagsorden eller en social og etisk dagsorden.

KomUdbud ønsker at arbejde for at fremme leverandørernes sociale og etiske samfundsansvar. Et sådant ansvar skal her opfattes og tolkes bredt og så vidt muligt understøtte relevante FN verdensmål og certificeringer, der sikrer en vis social standard under produktionen og levering af leverandørens produkter.

Det er væsentligt for KomUdbud, at fællesskabet - i det omfang det er muligt - understøtter og fremmer ordentlige arbejdsvilkår, jobmuligheder og bedre forhold for socialt dårligt stillede og mennesker med handicap og særlige udfordringer.

En god dialog skal prioriteres blandt medlemskommunerne og leverandørerne, således der sammen kan findes rammer og muligheder omkring sociale klausuler og relevante certificeringer.

Udviklingsplanen skal holde for øje, at der vil være forskelligartede ambitioner og hensyn blandt kommunerne, hvoraf nogle vil kunne realiseres gennem fællesskabets udbudsportefølje, mens andre nødvendigvis må realiseres lokalt i medlemskommunerne.

Det er væsentligt, at der på tværs af KomUdbud deles erfaringer og viden om, hvordan man kan tage etiske og sociale hensyn i kommunale indkøb. Dette omfatter bl.a. brugen af arbejds-, beskæftigelses- og lærlingeklausuler, men rummer ligeledes forskellige muligheder for at tilgodese gode forhold hos leverandører og underleverandører, fremme ligestilling, krav til CSR-politik mv.

Formålet på dette område i handleplanen vil derfor ikke være at udarbejde fælles, ensartede klausuler eller målsætninger på de sociale og etiske dilemmaer, men at skabe et vidensgrundlag og dele erfaringer på tværs af kommuner og fagområder.

4. Bæredygtighed

KomUdbud oplever, som øvrige danske kommuner, et øget pres og en stigende interesse for at understøtte og fremme udviklingen for den grønne omstilling og bæredygtige indkøb. Dette både i forhold til Regeringens klimalov og målsætning for 2030, men i høj grad også i forhold til kommunernes egne visioner og målsætninger for bæredygtighed og den grønne omstilling.

Bæredygtighed, klimaindsatser og grønne indkøb dækker over en meget bred vifte af muligheder. Området er under stor bevågenhed, og KomUdbud skal være med til at løfte både KomUdbuds og kommunernes egne dagsordener. Fællesskabet skal derfor tilgå den bæredygtige omstilling med høj professionalisme ved bl.a. at uddanne og videreuddanne medlemskommunernes medarbejdere for at sikre en fortsat effektiv indkøbsorganisation, der kan udnytte de bæredygtige kompetencer og potentialer, som markedet rummer.

En god markedsdialog er helt afgørende for at få indarbejdet bæredygtighed i udbuddene. Dialogen bør altid søge at være bred, og eksempelvis drøfte emner som livscyklus betragtninger, økonomi, grøn omstilling, genbrug, genanvendelse, cirkularitet, affaldsforebyggelse, produkters livscyklus og levetid, CO₂-beregninger og FN's verdensmål. Med et sådant udgangspunkt vil KomUdbud sikre at udnytte de muligheder, som markederne byder på.

KLs forbrugstrappe tegner et godt billede af de overvejelser, der bør ligge i tilknytning til udbud og til konkrete indkøb. Derfor bør det være et grundværktøj, der altid inddrages i dialogen med faggruppen og markedet med det formål, KomUdbud skal sammen med elementerne fra markedsdialogen og en struktureret arbejdsgang arbejde målrettet med at styrke compliance i kontrakterne ift. bæredygtighed og derved understøtte medlemskommunernes ønske om et samlet reduceret klimaaftryk.

For at sikre den løbende udvikling i den bæredygtige omstilling, skal der i KomUdbud være et vedvarende og insisterende fokus på nye metoder, smarte løsninger, og muligheder.

Dette understøttes med løbende vidensdeling mellem medlemskommunerne, hvor projekter/løsninger, der understøtter den bæredygtige omstilling, deles. Dette skal bl.a. ske gennem KomUdbuds bæredygtighedsnetværk samt via opfølgning på bæredygtighedsindsatserne i fællesskabets udbud.

Indsatser i strategiens første to år, 2024-2025:

Tværgående:

- Ideer og skabelon til afrapportering efter endt udbud, hvoraf det bl.a. fremgår hvilke klimakrav, der er i udbuddet, om aftalen er blevet mere bæredygtig end sidst, gevinster og anden værdi (kvalitet, service, teknologi mv.), der tillige kan bruges til ledelsesinformation
- Forslag til ledelsesinformation, der indeholder alle bundlinjer (skabelon)
- Skabelon til markedsdialog

Økonomi:

- Drøftelse af behov og ønske for gevinstberegninger, samt redskaber hertil
- Søge at kapitalisere nye eller skærpede krav før udbud, så der opnås mere viden om den udbuddets økonomi
- Hvordan kan kontraktstyring bidrage til at potentielle økonomiske gevinster opnås? (Afklare snitflader i forhold til indsatsen under samarbejde)

Samarbejde:

- Ideer til organisering og sikring af erfaringsudveksling, vidensdeling og kompetenceudvikling, fx jævnlige Teams-møder og arbejdsgrupper
- Hvordan kan samarbejde på kontraktstyring og e-handel styrkes, for at sikre innovation og optimale sortimenter?
- I hvilke fora ønsker KomUdbud indflydelse, og hvordan kan der søges indflydelse ved disse?
- Hvordan kan der arbejdes med øget bæredygtighed i sortimenterne, i særdeleshed på SKI-aftaler?

Etiske og sociale rammer:

- Oversigt over forskellige typer klausuler og vidensdeling om, hvordan der arbejdes hermed
- Identifikation af certificeringer, som kan anvendes i stedet for eller som supplement til klausuler
- Identifikation af kommunernes ligheder på området
- Videndeling om opfølgning på klausuler

Bæredygtighed:

- Hvordan kan man arbejde med FN's verdensmål i KomUdbud?
- Hvordan kan der følges op på de stillede bæredygtighedskrav?
- Idéer til, hvordan der kan indarbejdes flere CO2-beregninger i udbuddene
- Hvordan kan man arbejde med måltal på bæredygtighed i udbuddene?